

ข่าวเดือนการระบาดศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๔๘ ประจำวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑

โรคขอบใบแห้ง (Bacterial Leaf Blight Disease)

เดือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวในทุกภาคของประเทศไทย ด้วยขณะนี้เข้าสู่ช่วงฤดูฝนแล้วหลายพื้นที่ ข้าวส่วนใหญ่อยู่ในระยะกล้าถึงแตกกอ ประกอบกับในช่วงนี้มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง สภาพอากาศมีความชื้นสูง นอกจากโรคไหม้ข้าวแล้ว การระบาดของโรคขอบใบแห้งข้าวก็นับว่าเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะพื้นที่ปลูกข้าวในแถบภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงขอให้เกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ของโรคขอบใบแห้งข้าว และหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ หากพบใบข้าวมีลักษณะเป็นแผลชำที่ขอบใบของใบล่าง หรือแผลเป็นทางสีเหลืองยาวตามใบข้าว ให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ หรือสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อดำเนินการควบคุมและป้องกันกำจัดทันที

เชื้อสาเหตุ : เชื้อแบคทีเรีย *Xanthomonas oryzae* pv. *oryzae* (ex Ishiyama) Swings et al.

ลักษณะอาการ

โรคขอบใบแห้งข้าว สามารถพบได้ตั้งแต่ระยะกล้า แตกกอ จนถึงออกรวง โดยระยะกล้าจะมีจุดเล็กๆ ลักษณะชำที่ขอบใบของใบล่าง ต่อมาประมาณ ๗ - ๑๐ วัน จุดชำนี้จะขยายเป็นทางสีเหลืองยาวตามใบข้าว ใบที่เป็นโรคจะแห้งอย่างรวดเร็ว และสีเขียวจะจางลงเป็นสีเทาอาการในระยะปักดำจะแสดงหลังจากปักดำแล้วประมาณหนึ่งเดือนถึงหนึ่งเดือนครึ่ง ใบที่เป็นโรคขอบใบมีรอยขีดชำต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองที่แผลมีหยดน้ำสีครีมคล้ายยางสนกลม ๆ ขนาดเล็กเท่าหัวเข็มหมุด ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลและหลุดร่วงและลอยไปตามน้ำ ซึ่งจะทำให้โรคสามารถระบาดไปยังพื้นที่อื่นได้ แผลจะขยายไปตามความยาวของใบ บางครั้งขยายเข้าไปข้างในตามความกว้างของใบ ขอบแผลมีลักษณะเป็นขอบลายหยัก แผลนี้เมื่อนานไปจะเปลี่ยนเป็นสีเทา ใบที่เป็นโรคขอบใบจะแห้งและม้วนตามความยาว ในกรณีที่ดินข้าวมีความอ่อนแอต่อโรค และเชื้อโรคมีปริมาณมาก จะทำให้ท่อน้ำท่ออาหารอุดตัน ต้นข้าวจะเหี่ยวเฉาและแห้งตายทั้งต้นอย่างรวดเร็ว เรียกอาการของโรคนี้ว่า ครีเสก (kresek)

การแพร่ระบาด โรคขอบใบแห้งข้าวสามารถแพร่ระบาดไปกับน้ำในสภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูง และสภาพที่มีฝนตก ลมพัดแรง จะทำให้โรคสามารถแพร่ระบาดได้อย่างกว้างขวางรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งพบค่อนข้างมากในน่าน้ำฝน นาในเขตชลประทาน ในแถบภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรมส่งเสริมการเกษตร แนะนำวิธีการป้องกันกำจัด ดังนี้

๑. ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น กข๕ กข๗ กข๑๔ กข๑๗ กข๒๑ กข๒๓ กข๒๕ กข๒๙ (ชัยนาท ๘๐) กข๓๑ (ปทุมธานี ๘๐) กข๓๗ กข๓๙ พิษณุโลก ๖๐-๑ พิษณุโลก ๖๐-๒ สันป่าตอง๑ สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ และสุพรรณบุรี ๙๐

๒. ในดินที่อุดมสมบูรณ์ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไปจนความจำเป็น

๓. เมื่อพบการระบาดของโรคในแปลงไม่ควรระบายน้ำจากแปลงไปสู่แปลงอื่น

๔. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอ และควรเผ่าระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้ เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ กข๖ พิษณุโลก ๒ ชัยนาท๑

๕. ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช เช่น เซน แคนบิเคียว , ไอโซโทโรไทโอเลน , คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ สเตร์พโตมัยซินซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ ไตรเบซิคคอปเปอร์ซัลเฟต ควรพ่นตั้งแต่พบอาการเริ่มแรก อัตราตามฉลากแนะนำในฉลาก

๖. ใช้สารผลิตภัณฑ์ในการป้องกันการเกิดโรค เช่น *Bacillus subtilis* หากพบอาการของโรครุนแรงให้พ่นทุก ๗ วัน หรือคลุกเมล็ดก่อนการปลูก อัตราตามฉลากแนะนำในฉลาก

ที่มา : กรมการข้าว

ที่ปรึกษา : นางจิระนุช ชาญณรงค์กุล ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

นางสาวสุนาวา ลิมาสุภรณ์ ผู้อำนวยการกลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช

เรียบเรียงโดย : นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ที่มาภาพ : ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

